

■ NIEUWS

De tongzoen is duizend jaar ouder dan gedacht

Assyriologie Mensen zouden met een 'seksuele kus' de compatibiliteit van een potentiële partner kunnen testen door chemische signalen te 'proeven'.

Bart Funnekotter 17 mei 2023 Leestijd 2 minuten

De tongzoen – vol op de mond, met uitwisseling van speeksel – is ouder dan gedacht. De eerste beschrijving van zo'n kus komt voor in een Indiaas manuscript uit 1500 voor Christus. Volgens sommige wetenschappers verspreidde deze amoureuze praktijk zich met soldaten van Alexander de Grote die rond 300 v.Chr. na een veldtocht in Azië terugkeerden naar het westen.

De Deense wetenschappers Troels Pank Arbøllén en Sophie Lund Rasmussen wijzen er in Science echter op dat tot nu toe een belangrijke bron over het hoofd is gezien: op Mesopotamische kleitabletten zijn al vanaf 2500 v.Chr. teksten over en afbeeldingen van zoenende stelletjes te zien.

Postcoïtale activiteit

De wetenschap onderscheidt twee verschillende soorten kussen: de vriendschappelijke-ouderlijke kus en de romantische-seksuele kus. De eerste komt in alle culturen voor, de tweede vooral in samenlevingen waar sprake is van sociale stratificatie. Door middel van zo'n seksuele kus zou via het 'proeven' van chemische signalen in speeksel en adem de compatibiliteit van een potentiële partner getest worden.

In Mesopotamië (het huidige Irak) werd vanaf 3000 v.Chr. met spijkerschrift geschreven in het Sumerisch en later in het Akkadisch. In de oudste Sumerische teksten komen beschrijvingen voor van de seksuele kus, waarschijnlijk als postcoïtale activiteit. In het Akkadisch bestaan teksten over dit soort romantische zoenen, maar ook over familiale en meer formele kussen waarbij de voeten van een vooraanstand persoon met de lippen werden beroerd.

De beschrijvingen van de seksuele kus zijn in de minderheid, maar ze maken goed duidelijk hoe opwindend de bewoners van het Tweestromenland deze liefkozing vonden. In een tekst van rond 1800 v.Chr. staat te lezen hoe een getrouwde vrouw bijna van het juiste pad raakte nadat ze gezoend heeft met een man die niet haar echtgenoot is. En in een andere inscriptie uit dezelfde periode zweert een ongetrouwde vrouw dat ze niet zal zoenen en geen seks zal hebben met een bepaalde man.

Zoenen in het openbaar was ook niet gewenst, en wie een priesteres kuste, verloor zijn spraak. De seksuele kus was echter niet altijd gevaarlijk. Wie hulp nodig had van de goden kon in een ritueel in een staat van trance een oude vrouw of een jonge slavin zoenen.

Koortslip en ziekte van Pfeiffer

Arbøllen en Rasmussen schrijven dat hun bevindingen niet alleen interessant zijn voor de historische en sociologische bestudering van de menselijke seksualiteit. Sommige wetenschappers kennen aan de tongzoen een belangrijke rol toe in het verspreiden van ziekmakers als het herpes simplexvirus (koortslip), het Epstein-Barrvirus (ziekte van Pfeiffer) en het Parvovirus B19 (vijfde ziekte).

In een vorig jaar [in *Science Advances* gepubliceerd artikel](#) werd gesuggereerd dat tijdens migraties vanuit Azië in de Bronstijd (circa 3000 tot 800 v.Chr.) het herpesvirus mutaties zou hebben ondergaan mede door de export van de seksuele kus. Arbøllen en Rasmussen achten dit niet waarschijnlijk, gezien het feit dat de tongzoen in deze tijd al op meerdere plekken en in verschillende culturen in gebruik was. Want niet alleen uit Mesopotamië, ook uit het oude Egypte zijn verwijzingen naar de seksuele kus bekend.

De tongzoen is er dus waarschijnlijk niet verantwoordelijk voor dat besmettelijke virussen van oost naar west migreerden, menen de Denen. Dat wil niet zeggen dat hij niet bijdroeg aan de verspreiding van ziektes binnen populaties. In medische teksten uit Mesopotamië komen beschrijvingen van symptomen voor die lijken op die van herpes.

Van de aard van besmettelijke ziektes had men toen nog geen weet, maar soms wel een vermoeden, blijkt uit de tekst op een kleitablet over een vrouw die lijdt aan een ziekte die haar huid had aangetast. Mensen wordt afgeraden uit haar beker te drinken, in haar bed te slapen of op haar stoel te zitten.

Een versie van dit artikel verscheen ook in [de krant van 19 mei 2023](#).

Dit artikel werd gereproduceerd met toestemming van de uitgever, alle rechten voorbehouden.
Elk hergebruik dient het voorwerp uit te maken van een specifieke toestemming van Mediahuis NRC.